ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 13ης Ιουλίου 2017*

«Εσωτερική αγορά – Απόφαση του EUIPO περί απορρίψεως αιτήματος εγγραφής στον κατάλογο εγκεκριμένων αντιπροσώπων – Προϋπόθεση επαγγελματικής κατοικίας εντός της Ένωσης – Άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 – Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών – Άρθρο 36 της Συμφωνίας ΕΟΧ – Σύμφωνη ερμηνεία»

Στην υπόθεση T-527/14,

Paul Rosenich, κάτοικος Triesenberg (Λιχτενστάιν), εκπροσωπούμενος από τους A. von Mühlendahl και C. Eckhartt, δικηγόρους,

προσφεύγων,

κατά

Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), εκπροσωπούμενου αρχικά από τον G. Schneider και εν συνεχεία από την D. Walicka

καθού,

με αντικείμενο προσφυγή κατά της αποφάσεως του τέταρτου τμήματος προσφυγών του EUIPO της 29ης Απριλίου 2014 (υπόθεση R 2063/2012-4), σχετικά με την άρνηση του EUIPO να εγγράψει τον προσφεύγοντα στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων του άρθρου 93 του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το σήμα της ΕΕ (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1),

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Dittrich, πρόεδρο, J. Schwarcz (εισηγητή) και V. Tomljenović, δικαστές,

γραμματέας: A. Lamote, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη το δικόγραφο της προσφυγής που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Ιουλίου 2014,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα αντικρούσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 19 Δεκεμβρίου 2014,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα απαντήσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 10 Μαρτίου 2015,

έχοντας υπόψη το υπόμνημα ανταπαντήσεως που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 11 Μαΐου 2015,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική

κατόπιν της συνεδριάσεως της 14ης Ιανουαρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

Συμφωνία ΕΟΧ

1 Το άρθρο 1 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), η οποία τέθηκε σε ισχύ στο Λιχτενστάιν από 1ης Μαΐου 1995 με την απόφαση 1/95 του Συμβουλίου του ΕΟΧ, της 10ης Μαρτίου 1995, σχετικά με την έναρξη ισχύος της [Συμφωνίας ΕΟΧ] όσον αφορά το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν (ΕΕ 1995, L 86, σ. 58), ορίζει τα εξής:

«Σκοπός της παρούσας συμφωνίας σύνδεσης είναι να προωθήσει τη συνεχή και ισόρροπη ενίσχυση των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, με ίσους όρους ανταγωνισμού και με την τήρηση των ιδίων κανόνων, με σκοπό τη δημιουργία ομοιογενούς Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ο οποίος στο εξής καλείται "ΕΟΧ".»

2 Το άρθρο 2 της Συμφωνίας ΕΟΧ ορίζει τα εξής:

«Για το σκοπό της παρούσας συμφωνίας νοούνται ως:

α) "συμφωνία", η κυρίως συμφωνία, τα πρωτόκολλα και τα παραρτήματά της καθώς και οι αναφερόμενες σ' αυτήν πράξεις·

[…]».

3 Όσον αφορά την ερμηνεία της Συμφωνίας ΕΟΧ, το άρθρο 6 θεσπίζει την αρχή της ομοιογένειας ως εξής:

«Με την επιφύλαξη των μελλοντικών εξελίξεων της νομολογίας, εφόσον οι διατάξεις της παρούσας συμφωνίας είναι κατ' ουσίαν ταυτόσημες με τους αντίστοιχους κανόνες της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και με τις πράξεις που εγκρίνονται κατ' εφαρμογήν αυτών των δύο συνθηκών, ερμηνεύονται, κατά τη θέση σε ισχύ και την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που έχουν εκδοθεί πριν από την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας συμφωνίας.»

4 Το άρθρο 7 της Συμφωνίας ΕΟΧ ορίζει τα εξής:

«Οι πράξεις που αναφέρονται ή που περιέχονται στα παραρτήματα της παρούσας συμφωνίας ή στις αποφάσεις της Μικτής Επιτροπής του ΕΟΧ είναι δεσμευτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη και αποτελούν ή θα αποτελέσουν τμήμα της εσωτερικής τους έννομης τάξης ως εξής:

α) μία πράξη που αντιστοιχεί σε κανονισμό ΕΟΚ, εντάσσεται ως έχει στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών […]».

5 Το άρθρο 36, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, ορίζει τα εξής:

«Στο πλαίσιο των διατάξεων της παρούσας συμφωνίας, δεν επιβάλλονται περιορισμοί στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στο έδαφος των συμβαλλομένων μερών, όσον αφορά τους υπηκόους των κρατών μελών της [Ευρωπαϊκής Ένωσης] και των κρατών της [Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών], που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος της [Ένωσης] ή κράτος της ΕΖΕΣ, άλλο από εκείνο του αποδέκτη της παροχής.»

6 Το άρθρο 65 της Συμφωνίας ΕΟΧ ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Στο πρωτόκολλο 28 και στο παράρτημα XVII, περιλαμβάνονται οι ειδικές διατάξεις και οι ρυθμίσεις περί της πνευματικής, βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, οι οποίες εφαρμόζονται σε όλα τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, εκτός εάν ορίζεται άλλως.»

7 Το πρωτόκολλο 1 της Συμφωνίας ΕΟΧ, σχετικά με τις οριζόντιες προσαρμογές, αναφέρει τα εξής:

«Οι διατάξεις των πράξεων που αναφέρονται στα παραρτήματα της συμφωνίας εφαρμόζονται σύμφωνα με τη συμφωνία και το παρόν πρωτόκολλο, εκτός εάν άλλως ορίζεται στο αντίστοιχο παράρτημα. Οι ειδικές προσαρμογές, που είναι αναγκαίες για τις επιμέρους πράξεις, καθορίζονται στο παράρτημα στο οποίο αναφέρεται η εν λόγω πράξη.

[…]

8. Αναφορές σε εδάφη Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, οι πράξεις στις οποίες γίνεται αναφορά περιέχουν αναφορές στο έδαφος της "Κοινότητας" ή της "κοινής αγοράς", οι αναφορές θεωρείται, για τους σκοπούς της συμφωνίας, ότι αφορούν τα εδάφη των συμβαλλομένων μερών, όπως ορίζονται στο άρθρο 126 της συμφωνίας.»

8 Κατά το παράρτημα XVII της Συμφωνίας ΕΟΧ, εφόσον οι πράξεις που αναφέρονται στο παράρτημα αυτό περιέχουν έννοιες ή αφορούν διαδικασίες που είναι χαρακτηριστικές της έννομης τάξης της Ένωσης, ισχύει το πρωτόκολλο 1 σχετικά με τις οριζόντιες εφαρμογές, εκτός και αν ορίζεται άλλως στο εν λόγω παράρτημα. Δεν μνημονεύει στο πλαίσιο αυτό ούτε τον κανονισμό (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το σήμα της ΕΕ (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), και ουδέποτε έκανε μνεία του κανονισμού (ΕΕ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το σήμα της ΕΕ (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), ο οποίος καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 207/2009.

Κανονισμός 207/2009

9 Το άρθρο 93, παράγραφοι 1 έως 3, του κανονισμού 207/2009, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ορίζει τα εξής:

«1. Η εκπροσώπηση των φυσικών και νομικών προσώπων, ενώπιον του Γραφείου, αναλαμβάνεται μόνον:

[…]

β) από τους εγκεκριμένους πληρεξουσίους οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στον πίνακα που τηρεί, γι' αυτόν το σκοπό, το Γραφείο […]

[…]

2. Στον κατάλογο των εγκεκριμένων πληρεξουσίων, επιτρέπεται να εγγραφεί κάθε φυσικό πρόσωπο, το οποίο:

α) έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους·

β) έχει την επαγγελματική του κατοικία ή τον τόπο εργασίας του στην Κοινότητα·

γ) δικαιούται να εκπροσωπεί, σε υποθέσεις σημάτων, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ενώπιον της κεντρικής υπηρεσίας βιομηχανικής ιδιοκτησίας κράτους μέλους […]

3. Η εγγραφή γίνεται μετά από αίτηση συνοδευόμενη από βεβαίωση της κεντρικής υπηρεσίας βιομηχανικής ιδιοκτησίας του οικείου κράτους μέλους, η οποία να πιστοποιεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2.»

10 Με το άρθρο 1, σημείο 87, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την τροποποίηση του κανονισμού 207/2009 και του κανονισμού (ΕΚ) 2868/95 της Επιτροπής περί της εφαρμογής του κανονισμού 40/94, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 2869/95 της Επιτροπής σχετικά με τα πληρωτέα προς το Γραφείο Εναρμόνισης στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς τέλη (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα (ΕΕ 2015, L 341, σ. 21), το άρθρο 93, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009 αντικαταστάθηκε από τις ακόλουθες διατάξεις, οι οποίες αναφέρονται πλέον στην επικράτεια του ΕΟΧ:

«Στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων μπορεί να εγγραφεί κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους του [ΕΟΧ]·

β) έχει την επαγγελματική του κατοικία ή τον τόπο εργασίας του [στον ΕΟΧ]·

γ) δικαιούται να εκπροσωπεί, σε υποθέσεις σημάτων, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ενώπιον του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Μπενελούξ ή της κεντρικής υπηρεσίας βιομηχανικής ιδιοκτησίας κράτους μέλους του [ΕΟΧ] […]».

11 Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού 2015/2424, οι τροποποιήσεις αυτές άρχισαν να ισχύουν από τις 23 Μαρτίου 2016.

Ιστορικό της διαφοράς

12 Ο προσφεύγων, Paul Rosenich, Αυστριακός υπήκοος, είναι εγκεκριμένος αντιπρόσωπος στο Österreichisches Patentamt (αυστριακό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας) και διατηρεί γραφείο παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στην επαγγελματική του κατοικία, στο Λιχτενστάιν.

13 Στις 17 Ιανουαρίου 2011 ο προσφεύγων υπέβαλε αίτηση εγγραφής στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων στο Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), δυνάμει του άρθρου 93, παράγραφος 2, του κανονισμού 207/2009.

14 Με απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2012 ο διευθυντής του τμήματος του EUIPO «Επιχειρησιακή υποστήριξη», με την ιδιότητα του μέλους του τμήματος διαχείρισης των σημάτων, σχεδίων και υποδειγμάτων και νομικών θεμάτων, απέρριψε την ανωτέρω αίτηση, με την αιτιολογία ότι ο προσφεύγων δεν πληρούσε την προϋπόθεση της επαγγελματικής κατοικίας εντός της Ένωσης, η οποία τίθεται από το άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009.

15 Στις 7 Νοεμβρίου 2012 ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή κατά της ανωτέρω αποφάσεως.

16 Με απόφαση της 29ης Απριλίου 2014 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση) το τέταρτο τμήμα προσφυγών απέρριψε την προσφυγή.

17 Το τμήμα προσφυγών απέρριψε, καταρχάς, τη θέση του προσφεύγοντος ότι, κατ' ουσίαν, βάσει του άρθρου 93 του κανονισμού 207/2009, κάθε πρόσωπο που δικαιούται να εκπροσωπεί πελάτη ενώπιον εθνικού γραφείου έχει αυτοδικαίως το δικαίωμα αυτό και ενώπιον του EUIPO, «[επισημαίνοντας ότι] η άδεια εκπροσωπήσεως ενώπιον εθνικού γραφείου αποτελεί το συνδετικό στοιχείο που επιτρέπει να διαπιστωθεί ποιος από τους κανόνες του άρθρου 93, παράγραφος 2, [στοιχείο] γ', του [κανονισμού 207/2009] τυγχάνει εφαρμογής».

18 Δεύτερον, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι από τη Συμφωνία ΕΟΧ δεν μπορούσε να συναχθεί το επιχείρημα ότι η γεωγραφική αναφορά στην Ένωση έπρεπε να αντικατασταθεί από γεωγραφική αναφορά σε κράτος μέλος του ΕΟΧ, καθώς ο κανονισμός 207/2009 δεν περιλαμβάνεται στο παράρτημα XVII της Συμφωνίας ΕΟΧ, με αποτέλεσμα να μην ισχύει για τον κανονισμό αυτόν το πρωτόκολλο 1 της εν λόγω συμφωνίας. Διευκρίνισε ότι το παράρτημα XVII έκανε μνεία της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2008, L 299, σ. 25), μόνον κατά το ότι, για τους σκοπούς της «αρχής της εξαντλήσεως των δικαιωμάτων σήματος» σε κλίμακα Ένωσης, η αναφορά σε θέση σε κυκλοφορία στην Ένωση αντικαταστάθηκε από αναφορά σε θέση σε κυκλοφορία σε κράτος μέλος του ΕΟΧ. Η διάταξη αυτή επηρέασε το άρθρο 13 του κανονισμού 207/2009. Περαιτέρω, ούτε στο πρωτόκολλο 28 της Συμφωνίας ΕΟΧ περιλαμβάνεται κάποια διάταξη που να ασκεί επιρροή στη συγκεκριμένη υπόθεση.

19 Τρίτον, όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων του δικαίου του ΕΟΧ περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι η επίδικη διάταξη δεν περιορίζει την παροχή υπηρεσιών, δεδομένου ότι οι συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχει ο προσφεύγων, έναντι αμοιβής, από το Λιχτενστάιν σε πελάτες εγκατεστημένους στην Ένωση δεν επηρεάζονται από το άρθρο 93 του κανονισμού 207/2009. Ο προσφεύγων δεν υπόκειται σε κανέναν περιορισμό κατά την άσκηση του επαγγέλματος του συμβούλου σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, πέραν αυτού τον οποίο επέβαλε ο ίδιος στον εαυτό του. Το τμήμα προσφυγών υπογράμμισε, συναφώς, ότι το άρθρο 36 της Συμφωνίας ΕΟΧ παραπέμπει σε ειδικές διατάξεις που διέπουν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα IX έως XI της Συμφωνίας ΕΟΧ, οι οποίες δεν κάνουν μνεία του δικαιώματος εκπροσωπήσεως.

20 Κατά το τμήμα προσφυγών, σκοπός των άρθρων 92 και 93 του κανονισμού 207/2009 είναι να εξασφαλίζεται ότι οι αντιπρόσωποι ενώπιον του EUIPO έχουν ορισμένα επαγγελματικά προσόντα και ότι το EUIPO επικοινωνεί μόνο με διαδίκους ή αντιπροσώπους που έχουν διεύθυνση εντός της Ένωσης.

21 Τέταρτον, κατά το τμήμα προσφυγών το άρθρο 4 της Συμφωνίας ΕΟΧ, το οποίο απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, δεν ασκεί εν προκειμένω επιρροή, καθώς ο προσφεύγων έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους της Ένωσης και η άρνηση της εγγραφής του δεν στηρίζεται σε τέτοιο λόγο.

22 Το τμήμα προσφυγών επισήμανε, επίσης, ότι το δίκαιο του Λιχτενστάιν δεν προβλέπει αμοιβαιότητα ως προς τα ζητήματα εκπροσωπήσεως, αλλά ορίζει ότι αλλοδαπός δικαιούχος σήματος που κατατίθεται στο Amt für Volkswirtschaft (Γραφείο διανοητικής ιδιοκτησίας, Λιχτενστάιν) υποχρεούται να ορίσει ως εκπρόσωπο δικηγόρο ή σύμβουλο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας του Λιχτενστάιν.

23 Πέμπτον και τελευταίον, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι το EUIPO δεν μπορούσε να απόσχει από την εφαρμογή διατάξεως του κανονισμού 207/2009 με την αιτιολογία ότι η διάταξη αυτή δεν είναι σύμφωνη προς κανόνα υπέρτερης τυπικής ισχύος. Μόνο το Δικαστήριο θα μπορούσε να πράξει κάτι

τέτοιο. Ομοίως, δεν θα μπορούσε να προβεί σε ερμηνεία σύμφωνη με το νόημα και τον σκοπό των κανόνων υπέρτερης τυπικής ισχύος, στο μέτρο που το γράμμα του άρθρου 93, παράγραφος 2, στοιχείο γ′, του κανονισμού 207/2009 είναι σαφές και μη διφορούμενο.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Ιουλίου 2014, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

25 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

– να ακυρώσει την από 7 Σεπτεμβρίου 2012 απόφαση του διευθυντή του τμήματος «Επιχειρησιακή υποστήριξη» του EUIPO·

– να καταδικάσει το EUIPO στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ενώπιον του τμήματος προσφυγών.

26 Το EUIPO ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή·

– να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

27 Στις 20 Νοεμβρίου 2015 το Γενικό Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) κάλεσε το EUIPO να του προσκομίσει ορισμένα έγγραφα που θα μπορούσαν να φωτίσουν, αφενός, τη σχέση μεταξύ των κανονισμών 40/94 και 207/2009 και της Συμφωνίας ΕΟΧ και, αφετέρου, τη φύση της επαγγελματικής εκπροσωπήσεως στον τομέα του σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το EUIPO απάντησε με επιστολή της 7ης Δεκεμβρίου 2015. Ο προσφεύγων τοποθετήθηκε επί της επιστολής αυτής με επιστολή της 22ας Δεκεμβρίου 2015.

28 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία. Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 14ης Ιανουαρίου 2016.

29 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι διάδικοι έλαβαν υπό σημείωση την τροποποίηση του άρθρου 93, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 207/2009 (βλ. σκέψεις 10 και 11 ανωτέρω) και επισήμαναν ότι σε περίπτωση εγγραφής του προσφεύγοντος στον επίμαχο κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων, μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 2015/2424, θα εξέλιπε το αντικείμενο της προσφυγής.

30 Ως εκ τούτου, το Γενικού Δικαστήριο μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση δεν έκρινε περατωθείσα την προφορική διαδικασία και ζήτησε από τους διαδίκους να το ενημερώσουν, μέχρι τις 15 Απριλίου 2016, αν είχε γίνει εγγραφή του προσφεύγοντος στον εν λόγω κατάλογο.

31 Με επιστολές της 14ης και της 15ης Απριλίου 2016 ο προσφεύγων και το EUIPO επισήμαναν ότι δεν είχε γίνει ακόμη εγγραφή του προσφεύγοντος στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων και ότι θα ενημέρωναν το Γενικό Δικαστήριο για τυχόν περάτωση της διαδικασίας εγγραφής.

32 Με επιστολή της 16ης Ιουνίου 2016 το EUIPO ενημέρωσε το Γενικό Δικαστήριο ότι είχε ζητήσει, για δεύτερη φορά, από τον προσφεύγοντα να προσκομίσει πρόσφατο πιστοποιητικό σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, του κανονισμού 207/2009 και ότι, λόγω της μη προσκομίσεως του εν λόγω εγγράφου, ο προσφεύγων δεν μπορούσε να εγγραφεί στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων.

33 Το Γενικό Δικαστήριο έταξε στον προσφεύγοντα προθεσμία έως την 24η Αυγούστου 2016 για την υποβολή παρατηρήσεων επί της ανωτέρω επιστολής.

34 Με επιστολή της 24ης Αυγούστου 2016 ο προσφεύγων ενημέρωσε το Γενικό Δικαστήριο ότι ακόμη δεν είχε γίνει η εγγραφή του στον επίμαχο κατάλογο. Προσκόμισε επίσης στο Γενικό Δικαστήριο την αλληλογραφία που είχε ανταλλάξει με το EUIPO.

35 Λαμβάνοντας υπόψη τη μη εγγραφή του προσφεύγοντος στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων και φρονώντας ότι δεν ήταν πιθανός ένας διακανονισμός της υποθέσεως μεταξύ των μερών, το Γενικό Δικαστήριο περάτωσε την προφορική διαδικασία στις 6 Σεπτεμβρίου 2016.

Σκεπτικό

36 Προς στήριξη της προσφυγής ο προσφεύγων προβάλλει έναν μοναδικό λόγο ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 93 του κανονισμού 207/2009, όπως αυτό θα έπρεπε κατά τη γνώμη του να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της ελευθερίας παροχής υπηρεσιών που κατοχυρώνεται εντός του ΕΟΧ από τη Συμφωνία ΕΟΧ.

37 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι σκοπός της Συμφωνίας ΕΟΧ είναι, μεταξύ άλλων, η κατά το δυνατόν πληρέστερη πραγμάτωση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών η οποία, κατά τη νομολογία (βλ. αποφάσεις της 1ης Απριλίου 2004, Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, σκέψεις 34 και 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 28ης Οκτωβρίου 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), ερμηνεύεται και εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών που εξασφαλίζεται μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης. Στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το να απαιτείται από έναν ήδη εγκατεστημένο και εξουσιοδοτημένο σε άλλο κράτος μέλος και επιθυμούντα να παρέχει υπηρεσίες σύμβουλο σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας να διαθέτει κατοικία ή σταθερή επαγγελματική κατοικία στο κράτος μέλος υποδοχής συνιστά περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, ο οποίος βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη στόχων όπως η δυνατότητα καθορισμού του κατά τόπον αρμόδιου δικαστηρίου σε περίπτωση διαφοράς που αφορά δίπλωμα ευρεσιτεχνίας καταχωρισμένο στο κράτος μέλος υποδοχής καθώς και η εξασφάλιση της ορθής διεξαγωγής της διαδικασίας (αποφάσεις της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-131/01, EU:C:2003:96, σκέψεις 42 έως 45, και της 11ης Ιουνίου 2009, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-564/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:364, σκέψεις 47 έως 53). Κατά συνέπεια, κατά τον προσφεύγοντα, η ελευθερία παροχής υπηρεσιών, την οποία κατοχυρώνει η Συμφωνία ΕΟΧ και η οποία νοείται ως ένα δικαίωμα με ατομική και άμεση εφαρμογή, συνεπάγεται ότι οι διατάξεις που έχουν θεσπίσει τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη στη Συμφωνία ΕΟΧ οι οποίες εξαρτούν την ελεύθερη άσκηση επαγγέλματος από την ύπαρξη κατοικίας ή έδρας εντός της Ένωσης είτε είναι ανίσχυρες είτε πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπο τέτοιον ώστε να θεωρείται επαρκής η επαγγελματική κατοικία εντός κράτους μέλους του ΕΟΧ.

38 Οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία ΕΟΧ δεν δεσμεύουν μόνο τα κράτη μέλη της Ένωσης αλλά και την ίδια την Ένωση, της οποίας τα θεσμικά και λοιπά όργανα υπέχουν άμεση υποχρέωση να σέβονται τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στη συμφωνία αυτή, όπως η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

39 Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το γεγονός ότι ο κανονισμός 207/2009 δεν αναφέρεται ρητώς στα κείμενα της Συμφωνίας ΕΟΧ, ιδίως δε στο πρωτόκολλο 28 και στο παράρτημα XVII, δεν αναιρεί το ανωτέρω συμπέρασμα. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του πρωτοκόλλου 28 της Συμφωνίας ΕΟΧ, κατά το οποίο τα συμβαλλόμενα μέρη οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών, αντιτίθεται στην απαίτηση επαγγελματικής κατοικίας εντός της Ένωσης. Επιπλέον, είναι γενικώς αποδεκτό ότι η πρώτη θέση σε κυκλοφορία εντός κράτους μέλους του ΕΟΧ έχει ως αποτέλεσμα την εξάντληση των δικαιωμάτων στο εσωτερικό της Ένωσης.

40 Απαντώντας στο EUIPO ο προσφεύγων διευκρινίζει, καταρχάς, ότι κατά το δίκαιο του Λιχτενστάιν οι σύμβουλοι σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που έχουν τα απαιτούμενα προσόντα σε κράτος μέλος του ΕΟΧ επιτρέπεται, για τη διεκπεραίωση ορισμένων διαδικασιών, να ασκούν διασυνοριακή δραστηριότητα παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών και εκπροσωπήσεως στο Λιχτενστάιν. Το δίκαιο του Λιχτενστάιν ανταποκρίνεται απολύτως, ως προς το ζήτημα αυτό, στον κανονισμό 207/2009. Περαιτέρω, ακόμη και αν δεν υφίσταται αμοιβαιότητα, δεν μπορεί να κλονιστεί η άμεση εφαρμογή των διατάξεων της Συμφωνίας ΕΟΧ.

41 Επίσης, αφενός, ο προσφεύγων φρονεί ότι το επιχείρημα του EUIPO ότι η υποχρέωση διατηρήσεως επαγγελματικής έδρας στο έδαφος της Ένωσης δικαιολογείται για λόγους που σχετίζονται με ζητήματα ευθύνης και με την προστασία του έτερου μέρους σε διμερείς διαδικασίες είναι νέο επιχείρημα και, ως εκ τούτου, προβάλλεται απαραδέκτως. Αφετέρου, κατά τον προσφεύγοντα, ακόμη και αν δεν είναι αντίθετη στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών η υποχρέωση να αποδεικνύεται, εφόσον χρειαστεί, ότι έχει συναφθεί ασφάλιση αστικής επαγγελματικής ευθύνης –το δε δίκαιο του Λιχτενστάιν επιβάλλει στους συμβούλους να διαθέτουν τέτοια ασφάλιση–, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να δικαιολογήσει αφεαυτού την ανάγκη να υφίσταται επαγγελματική κατοικία εντός της Ένωσης.

42 Τέλος, ο προσφεύγων φρονεί ότι, από τη στιγμή που, κατά το άρθρο 19, παράγραφος 4, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι δικηγόροι που έχουν δικαίωμα παραστάσεως ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους του ΕΟΧ δικαιούνται να παρίστανται ενώπιον του Δικαστηρίου, δεν συντρέχει κανένας λόγος να ισχύσουν αυστηρότερες διατάξεις για την εκπροσώπηση ενώπιον του EUIPO, δεδομένου ότι η εκπροσώπηση αυτή διέπεται από κανόνες κατώτερης τυπικής ισχύος.

43 Το EUIPO υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων ζητεί τη μη εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 λόγω παραβάσεως κανόνα υπέρτερης τυπικής ισχύος, ήτοι της Συμφωνίας ΕΟΧ. Παραπέμποντας στην απόφαση της 12ης Ιουλίου 2001, Kik κατά ΓΕΕΑ (Kik) (T-120/99, EU:T:2001:189, σκέψη 55), το EUIPO υποστηρίζει ότι δεν έχει την αρμοδιότητα να αποφασίσει να αφήσει ανεφάρμοστο κανόνα του οποίου το γράμμα είναι σαφές, καθώς σε αντίθετη περίπτωση θα παραβίαζε την αρχή του τεκμηρίου νομιμότητας.

44 Το EUIPO φρονεί, επίσης, ότι από κανένα επιχείρημα της προσφεύγουσας δεν προκύπτει ότι η γεωγραφική αναφορά που κάνει το άρθρο 93 του κανονισμού 207/2009 στην Ένωση πρέπει να ερμηνευθεί ως αναφορά στον ΕΟΧ, δεδομένου ότι το παράρτημα XVII της Συμφωνίας ΕΟΧ δεν περιλαμβάνει τον εν λόγω κανονισμό στις πράξεις στις οποίες εφαρμόζεται το πρωτόκολλο 1 της συμφωνίας αυτής.

45 Ακόμη και αν το άρθρο 1, παράγραφος 2, του πρωτοκόλλου 28 της συμφωνίας αυτής περιλάμβανε υποχρέωση της Ένωσης να προσαρμόσει τις νομοθετικές της διατάξεις, και ειδικότερα το άρθρο 93 του κανονισμού 207/2009, μια τέτοια υποχρέωση δεν θα βάρυνε το EUIPO αλλά την Αρχή Εποπτείας της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) ή την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

46 Κατά το EUIPO, αν υποτεθεί ότι το να απαιτείται από τους εγκεκριμένους αντιπροσώπους να έχουν επαγγελματική κατοικία ενός της Ένωσης πρέπει να θεωρηθεί περιορισμός της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών εντός του ΕΟΧ, ο περιορισμός αυτός θα δικαιολογούνταν για λόγους που σχετίζονται με το δίκαιο περί ευθύνης και με την προστασία του έτερου μέρους σε διμερείς διαδικασίες.

47 Το EUIPO υποστηρίζει, επίσης, ότι οι παρατηρήσεις που διατυπώνει στο υπόμνημα ανταπαντήσεως ο προσφεύγων σχετικά με την αμοιβαιότητα στο δίκαιο του Λιχτενστάιν αποτελούν νέα επιχειρήματα και ως εκ τούτου προβάλλονται απαραδέκτως. Εν πάση περιπτώσει, δεν υφίσταται αμοιβαιότητα, στο μέτρο που το δίκαιο του Λιχτενστάιν προβλέπει μόνο «προσωρινή» και «διασυνοριακή» άσκηση της δραστηριότητας του συμβούλου σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, ενώ ο κανονισμός 207/2009 προβλέπει διαρκή εκπροσώπηση που ασκείται στο κράτος μέλος στο οποίο ο εκπρόσωπος έχει την επαγγελματική του κατοικία. Το EUIPO διευκρινίζει, πάντως, ότι σκοπός της αναφοράς, στο σημείο 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στη νομική κατάσταση στο Λιχτενστάιν είναι απλώς να φανεί ότι ο νομοθέτης του Λιχτενστάιν δεν εκτιμά τη νομική κατάσταση με τρόπο διαφορετικό σε σχέση με τον νομοθέτη της Ένωσης.

48 Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι παρότι ο κανονισμός 207/2009 περιλαμβάνει τη σημείωση «Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ», ο προσφεύγων δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι ούτε η Συμφωνία ΕΟΧ ούτε τα πρωτόκολλα και τα παραρτήματά της αναφέρονται στον κανονισμό αυτόν.

49 Ως εκ τούτου και κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, στοιχείο α', της Συμφωνίας ΕΟΧ, στο οποίο η συμφωνία αυτή ορίζεται ως «η κυρίως συμφωνία, τα πρωτόκολλα και τα παραρτήματά της καθώς και οι αναφερόμενες σ' αυτήν πράξεις», διαπιστώνεται ότι ο κανονισμός 207/2009 δεν αποτελεί μέρος της Συμφωνίας ΕΟΧ.

50 Συνεπώς, το τμήμα προσφυγών καλώς έκρινε ότι δεν τυγχάνει εφαρμογής εν προκειμένω το σημείο 8 του πρωτοκόλλου 1 της Συμφωνίας ΕΟΧ, στο οποίο παραπέμπει το παράρτημα XVII της συμφωνίας και κατά το οποίο «[σ]τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, οι πράξεις στις οποίες γίνεται αναφορά περιέχουν αναφορές στο έδαφος της [Ένωσης] ή της "κοινής αγοράς", οι αναφορές θεωρείται, για τους σκοπούς της συμφωνίας, ότι αφορούν τα εδάφη των συμβαλλομένων μερών, όπως ορίζονται στο άρθρο 126 της συμφωνίας».

51 Με τα επιχειρήματά του ο προσφεύγων υποστηρίζει, όμως, κατ' ουσίαν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009, όπως αυτό θα έπρεπε, κατά τη γνώμη του, να έχει ερμηνευθεί και εφαρμοσθεί υπό το πρίσμα της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που κατοχυρώνεται στη Συμφωνία ΕΟΧ. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατόν να γίνει μια τέτοια σύμφωνη ερμηνεία, ο προσφεύγων φρονεί ότι η επίδικη απαίτηση περί εγκαταστάσεως εντός της Ένωσης, η οποία θεσπίζεται με την ανωτέρω διάταξη, θα έπρεπε να παραμεριστεί ως μη σύννομη και να γίνει άμεση εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών εντός του ΕΟΧ, από την οποία θα προέκυπτε ότι δεν μπορεί να υφίσταται στον τομέα αυτό περιορισμός, πολλώ δε μάλλον δυσμενής διάκριση, για τα πρόσωπα που είναι εγκατεστημένα εκτός του εδάφους της Ένωσης αλλά εντός κράτους μέλους της ΕΖΕΣ που ανήκει στον ΕΟΧ, όπως το Λιχτενστάιν. Προβάλλει, συνεπώς, ένσταση ελλείψεως νομιμότητας υπό την έννοια του άρθρου 277 ΣΛΕΕ.

52 Από το άρθρο 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ προκύπτει ότι οι διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση δεσμεύουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη.

53 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι οι διατάξεις των συμφωνιών αυτών αποτελούν, από τη θέση τους σε ισχύ, αναπόσπαστο τμήμα της έννομης τάξεως της Ένωσης (αποφάσεις της 30ής Απριλίου 1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, σκέψη 5, της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Air Transport Association of America κ.λπ., C-366/10, EU:C:2011:864, σκέψεις 73 και 79, και της 18ης Μαρτίου 2014, Z., C-363/12, EU:C:2014:159, σκέψη 73).

54 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, ως προς το ζήτημα αυτό, ότι η υπεροχή των συναπτομένων από την Ένωση διεθνών συμφωνιών έναντι των διατάξεων του παραγώγου δικαίου της Ένωσης απαιτεί η ερμηνεία των τελευταίων να συνάδει, στο μέτρο του δυνατού, προς τις εν λόγω συμφωνίες (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 1996, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-61/94, EU:C:1996:313, σκέψη 52).

55 Από πάγια νομολογία προκύπτει, επίσης, ότι οι διατάξεις μιας τέτοιας συμφωνίας μπορούν να παράγουν άμεσο αποτέλεσμα αν δεν περιέχουν επιφυλάξεις και είναι αρκούντως σαφείς (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 1976, Conceria Bresciani, 87/75, EU:C:1976:18, σκέψη 25, και της 26ης Οκτωβρίου 1982, Kupferberg, 104/81, EU:C:1982:362, σκέψη 23). Για να μπορεί, όμως, ο δικαστής της Ένωσης να προβεί στον έλεγχο προβαλλόμενης αντιθέσεως πράξεως της Ένωσης προς τις διατάξεις μιας τέτοιας συμφωνίας, απαιτείται επίσης η φύση και η οικονομία της συμφωνίας να μην αντιτίθενται σε κάτι τέτοιο (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, ClientEarth κατά Επιτροπής, C-612/13 P, EU:C:2015:486, σκέψεις 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

56 Σε ό,τι αφορά τη Συμφωνία ΕΟΧ, ο δικαστής της Ένωσης έχει κρίνει ότι οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής, και για την περίπτωση του Λιχτενστάιν, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της έννομης τάξης της Ένωσης (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, σκέψεις 13 και 19, και της 22ας Ιανουαρίου 1997, Opel Austria κατά Συμβουλίου, T-115/94, EU:T:1997:3, σκέψη 101).

57 Όπως αναφέρεται στο πέμπτο εδάφιο του προοιμίου της Συμφωνίας ΕΟΧ, ένας από τους κύριους σκοπούς της συμφωνίας αυτής είναι η κατά το δυνατόν πληρέστερη πραγμάτωση της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων σε ολόκληρο τον ΕΟΧ, ούτως ώστε η υλοποιηθείσα στο έδαφος της Κοινότητας εσωτερική αγορά να επεκταθεί στα κράτη της ΕΖΕΣ (βλ. απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, C-431/11, EU:C:2013:589, σκέψη 50).

58 Οι κανόνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών στους τομείς τους οποίους καλύπτει η Συμφωνία ΕΟΧ είναι, κατ' ουσίαν, οι κανόνες που θεσπίζονται από τις αντίστοιχες διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ και τις πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογήν τους (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 1997, Opel Austria κατά Συμβουλίου, T-115/94, EU:T:1997:3, σκέψη 107).

59 Υπό το πρίσμα αυτό, πολλές διατάξεις της εν λόγω συμφωνίας έχουν ως σκοπό να διασφαλίσουν την κατά το δυνατόν ομοιόμορφη ερμηνεία της στο σύνολο του ΕΟΧ. Εντός του πλαισίου αυτού απόκειται στον δικαστή της Ένωσης να μεριμνά ώστε οι κανόνες της Συμφωνίας ΕΟΧ οι οποίοι ταυτίζονται κατ' ουσίαν με τους αντίστοιχους της Συνθήκης ΛΕΕ να ερμηνεύονται κατά τρόπο ομοιόμορφο στην έννομη τάξη της Ένωσης (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 2010, Établissements Rimbaud, C-72/09, EU:C:2010:645, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 22ας Ιανουαρίου 1997, Opel Austria κατά Συμβουλίου, T-115/94, EU:T:1997:3, σκέψεις 106 έως 108).

60 Εν προκειμένω, ο προσφεύγων επιθυμεί, διατηρώντας την εγκατάστασή του στο Λιχτενστάιν, να προσφέρει υπηρεσίες ως εγκεκριμένος αντιπρόσωπος ενώπιον του EUIPO. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι μια τέτοια δραστηριότητα δύναται να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια της Συμφωνίας ΕΟΧ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-131/01, EU:C:2003:96, σκέψεις 21 έως 25)

61 Έχει ήδη κριθεί ότι οι κανόνες που θεσπίζονται με το άρθρο 36, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, περί απαγορεύσεως των περιορισμών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, έχουν την ίδια κανονιστική εμβέλεια με τους κανόνες του άρθρου 56 ΣΛΕΕ. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, στον εν λόγω τομέα, οι κανόνες της Συμφωνίας ΕΟΧ και εκείνοι της Συνθήκης ΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα (αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 2007, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-522/04, EU:C:2007:405, σκέψεις 45 και 46, και της 6ης Οκτωβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-153/08, EU:C:2009:618, σκέψη 48).

62 Το Δικαστήριο οριοθέτησε, όμως, την αρχή αυτή επισημαίνοντας ότι η νομολογία της Ένωσης η οποία αφορά περιορισμούς στην άσκηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Ένωσης δεν μπορεί να εφαρμοστεί αυτούσια στις ελευθερίες οι οποίες κατοχυρώνονται στη Συμφωνία ΕΟΧ, εφόσον η άσκηση των τελευταίων αυτών ελευθεριών εντάσσεται σε διαφορετικό νομικό πλαίσιο (βλ. απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κατά Δανίας, C-261/11, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2013:480, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

63 Στην υπό κρίση υπόθεση διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι ούτε το τμήμα προσφυγών ούτε το EUIPO υποστήριξαν –πολλώ δε μάλλον απέδειξαν– ότι η άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα της εκπροσωπήσεως ενώπιον των γραφείων πνευματικής ιδιοκτησίας εντάσσεται εν προκειμένω εντός διαφορετικού νομικού πλαισίου, πράγμα που θα σήμαινε ότι η σχετική νομολογία της Ένωσης που αφορά τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών εντός της Ένωσης δεν μπορεί να εφαρμοστεί αυτούσια στην αντίστοιχη ελευθερία που κατοχυρώνει η Συμφωνία ΕΟΧ (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 16ης Απριλίου 2015, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-591/13, EU:C:2015:230, σκέψη 82).

64 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξετασθεί αν η προβλεπόμενη στο άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 προϋπόθεση επαγγελματικής κατοικίας εντός της Ένωσης, όπως έχει ερμηνευθεί από το τμήμα προσφυγών, χωρίς δηλαδή ο όρος «Κοινότητα» να μπορεί να παραπέμψει στον ΕΟΧ, είναι σύμφωνη με το άρθρο 36, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ που κατοχυρώνει σε επίπεδο ΕΟΧ την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.

65 Στο πλαίσιο αυτό το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένα ότι το άρθρο 56 ΣΛΕΕ, το οποίο, όπως και το άρθρο 36, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ, κατοχυρώνει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, είναι αρκούντως σαφές και απαλλαγμένο αιρέσεων ώστε να έχει άμεσο αποτέλεσμα (αποφάσεις της 3ης Δεκεμβρίου 1974, van Binsbergen, 33/74, EU:C:1974:131, σκέψη 27, και της 14ης Ιουλίου 1976, Donà, 13/76, EU:C:1976:115, σκέψη 20). Σε ό,τι αφορά τη φύση και την οικονομία της Συμφωνίας ΕΟΧ, ούτε το τμήμα προσφυγών ούτε το EUIPO προέβαλαν επιχειρήματα ικανά να αποδείξουν ότι δεν μπορεί να γίνει άμεση επίκλησή της από τους ιδιώτες. Αντιθέτως μάλιστα, η δυνατότητα αυτή προκύπτει από το όγδοο εδάφιο του προοιμίου της Συμφωνίας ΕΟΧ, το οποίο υπογραμμίζει τη σημασία του ρόλου που διαδραματίζουν οι ιδιώτες στον ΕΟΧ ασκώντας τα δικαιώματα που αποκτούν βάσει της συμφωνίας αυτής και υπερασπίζοντάς τα δικαστικώς. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει ήδη ελέγξει το συμβατό πράξεως της Ένωσης με τη Συμφωνία ΕΟΧ (απόφαση της 1ης Απριλίου 2004, Bellio F.lli, C-286/02, EU:C:2004:212, σκέψεις 57 έως 63).

66 Το άρθρο 56 ΣΛΕΕ δεν επιτάσσει μόνον την εξάλειψη κάθε δυσμενούς διακρίσεως λόγω ιθαγένειας σε βάρος του εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος παρέχοντος υπηρεσίες, αλλά και την κατάργηση κάθε περιορισμού, έστω και αν αυτός ισχύει αδιακρίτως τόσο για τους ημεδαπούς παρέχοντες υπηρεσίες όσο και για αυτούς των άλλων κρατών μελών, εφόσον ο περιορισμός αυτός μπορεί να απαγορεύσει, να παρεμποδίσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστικές τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, όπου παρέχει νομίμως ανάλογες υπηρεσίες (βλ. απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, Peñarroja Fa, C-372/09 και C-373/09, EU:C:2011:156, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

67 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι αποτελεί περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών το να απαιτείται ο σύμβουλος σε ζητήματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που είναι εγκεκριμένος ενώπιον του γραφείου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας άλλου κράτος μέλους και επιθυμεί να παρέχει υπηρεσίες να διαθέτει σταθερή επαγγελματική κατοικία στο κράτος μέλος υποδοχής ή και να ορίζει αντίκλητο (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-131/01, EU:C:2003:96, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· απόφαση της 11ης Ιουνίου 2009, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-564/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:364, σκέψη 47).

68 Συνεπώς, η προϋπόθεση που θεσπίζεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009, όπως ερμηνεύθηκε από το τμήμα προσφυγών, αποτελεί περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών εντός του ΕΟΧ.

69 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει, ωστόσο, επίσης, ότι τα εθνικά μέτρα που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζονται με τη Συνθήκη ΛΕΕ θεωρούνται συμβατά με αυτή εφόσον πληρούν τέσσερις προϋποθέσεις: εφαρμόζονται κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις, δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκομένου σκοπού και δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο προς την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (αποφάσεις της 30ής Νοεμβρίου 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, σκέψη 37, και της 11ης Ιουνίου 2009, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-564/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:364, σκέψη 31).

70 Καταρχάς, στη σκέψη 16 της προσβαλλομένης αποφάσεως το τμήμα προσφυγών επισήμανε ότι το άρθρο 93 του κανονισμού 207/2009 εξασφαλίζει, αφενός, ότι τα πρόσωπα που ασκούν την επαγγελματική δραστηριότητα της εκπροσωπήσεως τρίτων ενώπιον του EUIPO διαθέτουν επαγγελματικά προσόντα, ο ορισμός των οποίων ποικίλλει ανά κράτος μέλος και, αφετέρου, σε συνδυασμό με το άρθρο 92 του ίδιου κανονισμού, ότι το EUIPO επικοινωνεί μόνο με διαδίκους ή αντιπροσώπους που διαθέτουν διεύθυνση εντός της Ένωσης. Ο προσφεύγων, που έχει την επαγγελματική του κατοικία στο Λιχτενστάιν, δεν είναι δυνατόν να ανταποκριθεί στην προϋπόθεση αυτή.

71 Όσον αφορά τον πρώτο σκοπό, δηλαδή την ύπαρξη επαγγελματικών προσόντων, το EUIPO δεν εξήγησε με ποιον τρόπο η επαγγελματική έδρα εντός της Ένωσης διασφαλίζει περισσότερα προσόντα σε σχέση με την επαγγελματική έδρα σε κράτος της ΕΖΕΣ που ανήκει στον ΕΟΧ. Διαπιστώνεται, επίσης, ότι ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί και με λιγότερο περιοριστικό μέτρο και συγκεκριμένα με την απαίτηση να αποδεικνύονται τα επαγγελματικά προσόντα.

72 Όσον αφορά τον δεύτερο σκοπό, αυτός θα μπορούσε να συνδέεται με την ανάγκη ομαλής διεξαγωγής της διαδικασίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα ήταν δυνατόν να γίνει επίκλησή του βάσει επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος ικανών να δικαιολογήσουν περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 11ης Ιουνίου 2009, Επιτροπή κατά Αυστρίας, C-564/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:364, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

73 Η απαίτηση, όμως, επαγγελματικής κατοικίας εντός του εδάφους της Ένωσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 και ερμηνεύεται από το τμήμα προσφυγών, βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Αρκεί να επισημανθεί ότι τα σύγχρονα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας επιτρέπουν στους εγκεκριμένους αντιπροσώπους να επικοινωνούν με κατάλληλο τρόπο με το EUIPO. Δεν αμφισβητείται ότι υπάρχουν πολλά τεχνικά μέσα, όπως το φαξ, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αλλά ακόμα και επιγραμμικά μέσα πληροφορικής (προγράμματα), ήτοι το e-filing, που μπορούν να διασφαλίσουν την ανταλλαγή εγγράφων μεταξύ του EUIPO και των ενδιαφερομένων.

74 Δεύτερον, στα δικόγραφά του ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου το EUIPO επισήμανε ότι η απαίτηση επαγγελματικής κατοικίας εντός της Ένωσης δικαιολογείται για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης και συγκεκριμένα για λόγους που σχετίζονται με το δίκαιο περί ευθύνης και με την προστασία του έτερου μέρους στις διμερείς διαδικασίες.

75 Τα επιχειρήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν.

76 Συγκεκριμένα, αφενός, όσον αφορά τον σκοπό που σχετίζεται με το δίκαιο περί ευθύνης, στην επιχειρηματολογία του το EUIPO παραπέμπει, απλώς, στις σκέψεις 22 επ. της αποφάσεως της 11ης Ιουνίου 2009, Επιτροπή κατά Αυστρίας (C-564/07, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:364), οι οποίες αφορούν την υποχρέωση επαγγελματικής ασφαλίσεως. Η υποχρέωση κατοικίας δεν δύναται, ωστόσο,

αφεαυτής να εξασφαλίσει ότι οι εγκεκριμένοι αντιπρόσωποι διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ασφάλιση, το δε EUIPO ούτε υποστήριξε ούτε πολύ περισσότερο απέδειξε ότι το σύνολο των κρατών μελών της Ένωσης επιβάλλουν υποχρέωση επαγγελματικής ασφαλίσεως και ότι τούτο δεν ισχύει για ορισμένα από τα κράτη της ΕΖΕΣ που ανήκουν στον ΕΟΧ. Επιπλέον, αν σκοπός του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να εξασφαλίσει ότι οι εγκεκριμένοι αντιπρόσωποι διαθέτουν επαγγελματική ασφάλιση, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει μέτρα λιγότερο περιοριστικά της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, όπως η θέσπιση ρητής υποχρεώσεως για κάθε εγκεκριμένο αντιπρόσωπο να έχει μια τέτοια ασφάλιση, που θα καλύπτει και τις υπηρεσίες του ενώπιον του EUIPO.

77 Αφετέρου, το EUIPO ουδόλως εξήγησε ως προς τι η εγκατάσταση εγκεκριμένων αντιπροσώπων σε κράτος μέλος της Ένωσης εξασφαλίζει μεγαλύτερη προστασία για το έτερο μέρος στις διμερείς διαδικασίες σε σχέση με την προστασία που εξασφαλίζει η εγκατάσταση σε κράτος μέλος της ΕΖΕΣ που ανήκει στον ΕΟΧ.

78 Συνεπώς, ούτε το τμήμα προσφυγών ούτε το EUIPO επικαλέσθηκαν επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος ικανούς να δικαιολογήσουν τον περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που διαπιστώθηκε στη σκέψη 68 ανωτέρω. Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η προϋπόθεση επαγγελματικής κατοικίας εντός της Ένωσης που προβλέπεται στο άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 207/2009, όπως ερμηνεύεται από το τμήμα προσφυγών, είναι αντίθετη στο άρθρο 36, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ.

79 Το τμήμα προσφυγών επισήμανε, επίσης ότι –όπως προβάλλει και το EUIPO– το Λιχτενστάιν δεν αναγνωρίζει αμοιβαιότητα ως προς το ζήτημα αυτό. Εντούτοις, πρώτον, ούτε το τμήμα προσφυγών ούτε το EUIPO απέδειξαν ότι για την εγγραφή στον κατάλογο εγκεκριμένων αντιπροσώπων ενώπιον του Γραφείου διανοητικής ιδιοκτησίας προϋποτίθεται επαγγελματική κατοικία του ενδιαφερομένου στο εν λόγω κράτος. Τα επιχειρήματα των μερών αφορούσαν περισσότερο το κατά πόσον και σε ποιο μέτρο αντιπρόσωπος εγκεκριμένος σε κράτος μέλος της Ένωσης μπορεί να εκπροσωπεί πελάτη ενώπιον του Γραφείου διανοητικής ιδιοκτησίας. Δεύτερον, ούτε το τμήμα προσφυγών ούτε το EUIPO έκριναν ότι αυτή η προβληθείσα έλλειψη αμοιβαιότητας θα μπορούσε να δικαιολογήσει τον εν λόγω περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Για το EUIPO, σκοπός του επιχειρήματος αυτού ήταν να φανεί ότι ο νομοθέτης του Λιχτενστάιν δεν εκτιμά τη νομική κατάσταση με διαφορετικό τρόπο σε σχέση με τον νομοθέτη της Ένωσης. Τρίτον και εν πάση περιπτώσει, αρκεί η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-131/01, EU:C:2003:96, σκέψη 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεσθεί τη μη τήρηση της αρχής της αμοιβαιότητας ή να στηριχθεί σε τυχόν παράβαση της Συνθήκης εκ μέρους άλλου κράτους μέλους προκειμένου να δικαιολογήσει τη δική του παράβαση. Το EUIPO δεν προέβαλε κανένα νομικό ή πραγματικό στοιχείο που θα συνεπαγόταν τη μη εφαρμογή της εν λόγω νομολογίας σχετικά με την ελευθερία κυκλοφορίας που κατοχυρώνεται στη Συμφωνία ΕΟΧ. Εξάλλου, η εφαρμογή της αρχής της αμοιβαιότητας θα αντέβαινε σε ειδικές ρυθμίσεις στον τομέα της διαδικασίας εποπτείας και του διακανονισμού των διαφορών που προβλέπονται στα άρθρα 109 και 111 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

80 Τρίτον, το τμήμα προσφυγών επισήμανε ότι –όπω**ς** παρατήρησε και το EUIPO– το EUIPO δεν είχε την αρμοδιότητα να αφήσει ανεφάρμοστη την προβλεπόμενη στο άρθρο 93, παράγραφος 2, στοιχείο β′, του κανονισμού 207/2009 προϋπόθεση επαγγελματικής κατοικίας.

81 Ως προς το ζήτημα αυτό αρκεί η διαπίστωση ότι από τη νομολογία που αναφέρθηκε στη σκέψη 54 ανωτέρω προκύπτει ότι η υπεροχή των συναπτομένων από την Ένωση διεθνών συμφωνιών, όπως η Συμφωνία ΕΟΧ, έναντι των διατάξεων του παραγώγου δικαίου της Ένωσης απαιτεί η ερμηνεία των τελευταίων να συνάδει, στο μέτρο του δυνατού, προς τις εν λόγω συμφωνίες.

82 Ως εκ τούτου, χωρίς να χρειάζεται να παραμερίσει την επίδικη διάταξη, το EUIPO όφειλε να την ερμηνεύσει και να την εφαρμόσει κατά τρόπο σύμφωνο προς τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από τη Συμφωνία ΕΟΧ.

83 Είναι μεν αληθές ότι η σύμφωνη ερμηνεία των διατάξεων του παράγωγου δικαίου της Ένωσης δεν μπορεί να οδηγεί σε contra legem ερμηνεία των κειμένων αυτών (βλ. διάταξη της 17ης Ιουλίου 2015, ΕΕΒ κατά Επιτροπής, T-685/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:560, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), πλην όμως εν προκειμένω δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο.

84 Συγκεκριμένα, ούτε από τον κανονισμό 207/2009, όπως ίσχυε πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 2015/2424, ούτε από τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που προέβαλε το EUIPO προκύπτει ότι η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να αποκλείει όσα πρόσωπα έχουν επαγγελματική κατοικία εντός κράτους της ΕΖΕΣ που ανήκει στον ΕΟΧ, όπως το Λιχτενστάιν, από την πρόσβαση στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων.

85 Όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, το τμήμα προσφυγών, πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν κυρίως να εξασφαλίσει ποιότητα και αξιοπιστία στην επικοινωνία μεταξύ του EUIPO και των ενδιαφερομένων. Όπως προκύπτει από τη σκέψη 73 ανωτέρω, ένας τέτοιος σκοπός δεν απαιτεί κατ' ανάγκη να διατηρεί ο ενδιαφερόμενος την επαγγελματική του κατοικία στο έδαφος της Ένωσης.

86 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τον κανονισμό 2015/2424, με τον οποίο η αναφορά στο έδαφος της Ένωσης αντικαταστάθηκε από αναφορά στο έδαφος του ΕΟΧ όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις εγγραφής στον κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων του άρθρου 93 του κανονισμού 207/2009. Παρότι πρόκειται για τροποποίηση με μεγάλη πρακτική σημασία, ουδόλως προκύπτει ότι αυτή απορρέει από βούληση μεταβολής της πολιτικής έναντι των κρατών της ΕΖΕΣ που ανήκουν στον ΕΟΧ. Συγκεκριμένα, αφενός, η τροποποίηση αυτή δεν περιλαμβάνεται στη νομοθετική πρόταση COM(2013) 161 τελικό της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 2013, και εισήχθη σε μεταγενέστερο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας. Αφετέρου, ο νομοθέτης δεν παρέσχε καμία σχετική διευκρίνιση στο προοίμιο του κανονισμού 2015/2424. Συνεπώς, η τροποποίηση αυτή πρέπει να θεωρηθεί προσαρμογή τεχνικής φύσεως, με μόνο σκοπό να προσαρμόσει το παράγωγο δίκαιο της Ένωσης προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία ΕΟΧ.

87 Κατά συνέπεια, ο μοναδικός λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός και η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

88 Με το δεύτερο αίτημα του προσφεύγοντος ζητείται η ακύρωση της από 7 Σεπτεμβρίου 2012 αποφάσεως του διευθυντή του τμήματος του EUIPO «Επιχειρησιακή υποστήριξη». Με το αίτημα αυτό ο προσφεύγων ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Γενικό Δικαστήριο να εκδώσει την απόφαση την οποία, κατά τη γνώμη του, όφειλε να έχει λάβει το τμήμα προσφυγών. Συνεπώς ο προσφεύγων ζητεί τη μεταρρύθμιση της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 65, παράγραφος 3, του κανονισμού 207/2009.

89 Υπενθυμίζεται ότι η εξουσία μεταρρυθμίσεως, που αναγνωρίζεται στο Γενικό Δικαστήριο βάσει του άρθρου 65, παράγραφος 3, του κανονισμού 207/2009, δεν συνεπάγεται ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει την εξουσία να αποφαίνεται επί ζητήματος ως προς το οποίο δεν έχει ακόμη λάβει θέση το τμήμα προσφυγών. Επομένως, η άσκηση της εξουσίας μεταρρυθμίσεως πρέπει, καταρχήν, να περιορίζεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο, έχοντας ελέγξει την κρίση του τμήματος προσφυγών, είναι σε θέση να προσδιορίσει βάσει των αποδειχθέντων πραγματικών και νομικών στοιχείων την απόφαση που όφειλε να είχε λάβει το εν λόγω τμήμα (απόφαση της 5ης Ιουλίου 2011, Edwin κατά ΓΕΕΑ, C-263/09 P, EU:C:2011:452, σκέψη 72).

90 Εν προκειμένω πληρούνται οι προϋποθέσεις για την άσκηση της εξουσίας μεταρρυθμίσεως του Γενικού Δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, από τη σκέψη 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η άρνηση του διευθυντή του τμήματος του EUIPO «Επιχειρησιακή υποστήριξη» στηριζόταν στο ότι ο προσφεύγων δεν πληρούσε το κριτήριο του άρθρου 93, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009. Από όσα εκτέθηκαν στις σκέψεις 36 έως 87 ανωτέρω προκύπτει, όμως, ότι το τμήμα προσφυγών όφειλε να κρίνει ότι, σε αντίθεση προς όσα έκρινε ο διευθυντής του τμήματος του EUIPO «Επιχειρησιακή υποστήριξη», η διάταξη αυτή δεν εμπόδιζε την εγγραφή του προσφεύγοντος στον

κατάλογο των εγκεκριμένων αντιπροσώπων. Κατά συνέπεια, κατόπιν μεταρρυθμίσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει να ακυρωθεί επίσης η απόφαση του διευθυντή του τμήματος του EUIPO «Επιχειρησιακή υποστήριξη».

Επί των δικαστικών εξόδων

91 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα.

92 Σύμφωνα με το άρθρο 190, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, θεωρούνται ως έξοδα τα οποία μπορούν να αναζητηθούν τα αναγκαία έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης ενώπιον του τμήματος προσφυγών του EUIPO.

93 Δεδομένου ότι το EUIPO ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ενώπιον του τμήματος προσφυγών, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του προσφεύγοντος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση του τέταρτου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) της 29ης Απριλίου 2014 (υπόθεση R 2063/2012-4).

2) Ακυρώνει την από 7 Σεπτεμβρίου 2012 απόφαση του διευθυντή του τμήματος EUIPO «Επιχειρησιακή υποστήριξη».

3) Καταδικάζει το EUIPO στα δικαστικά έξοδα.

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουλίου 2017.

(υπογραφές)